

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. IV. Quænam sit vera sententia in ea quæstione, an sit præceptum per se diligendi proximum in singulari, actu interno, & formali?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

Caicta. 23. Et ideo Caietanus in hunc locum sic explicat sententiam S. Thomæ. Quia regula generalis est, quod præcepta affirmativa, quantum est ex iure naturæ, non obligant nisi in articulo necessitatis, ut Author hic insinuat, & in 4. sent. expresse tenet; ideo nec interior dilectio inimicorum in speciali, nec exterior beneficentia est in præcepto, nisi in articulo necessitatis. Sufficit enim, quod homo sit paratus ad faciendum, quod tenetur secundum Deum, quando, ubi, &c. tenebitur. Quæ præparatio animi est proculdubio in omni habente charitatem; non minus, quam præparatio animi ad martyrium in articulo necessitatis. Et ex his verbis Caietani constat, quid sit illa præparatio animi ad diligendum proximum motu interno in articulo necessitatis: scilicet actus charitatis erga Deum actualiter existens, vel virtualiter perseverans, ratione cuius homo vult implere omnia præcepta, quæcumque illa sint.

Araujo. 24. Magister Araujo circa hunc articulum octavum S. Thomæ faciens summarium doctrinæ huius articuli, sic ait. *Prima conclusio.* Diligere inimicum quantum ad naturam, & in ratione communi proximi, est de necessitate charitatis; diligere vero illum in speciali non est de necessitate charitatis extra casum necessitatis, nisi in animi præparatione.

P. Gra. nado. 25. P. Granada fidelissimus interpretes S. Thomæ 2. 2. contrav. 3. tract. 6. disp. 6. num. 2. eodem modo loquitur. Quod ad internum actum amoris spectat, cum illum elicere pertineat ad præcepta affirmativa; & hæc non obligent nisi in specialibus circumstantiis, non tenetur quis positive amare semper inimicum, sed quando occurrerit, quæ prudentis arbitrio talis sit, ut obliget etiam comparatione inimici. Tenebitur itaque quis inimicum

amare, quando sic, & non aliter crederetur deponendum esse odium, vel quando esset in extrema necessitate, aut etiam in gravi; tunc enim tenetur quis per se loquendo succurrere proximo, si possit, ac pro inde habere voluntatem succurrendi, quæ quidem voluntas amor est.

26. Ex quibus omnibus constat, sententiam S. Thomæ esse, teneri nos diligere proximum actu interno, & formali in occasionibus, in quibus talis actus est necessarius; non vero extra casus necessitatis.

27. Hinc etiam constat, quomodo concordet sententia S. Thomæ cum hoc decreto: cum enim ex hoc decreto maneat certum, quod tenemur proximum diligere actu interno, & formali, & S. Thomas asserat, quod in casibus necessitatis sublevandæ tenemur diligere proximum actu interno, & formali, patet manifeste, quod eadem est utriusque sententia; maxime cum huiusmodi decretum procedat contra eos, qui dixerunt, præcepto proximum diligendi posse nos satisfacere per solos actus externos; & S. Thomas dicat in casibus necessitatis proximi debere nos moveri motu interno dilectionis proximi. Quæ sententia neque hiliū distant tres illi Authores citati, quos perperam accusat Filguera.

CAPVT. IV.

Quenam sit vera sententia in ea questione, an sit præceptum per se diligendi proximum in singulari, actu interno, & formali?

SUMMARIUM.

Proponitur duplex sensus propositionis, cui additur terminus [Per se] n. 23.

In primo sensu non opponitur decreto, sed est vera num. 31. & conformis D. Thomæ num. 32.

Ex significatione termini per se confirmatur conclusio. num. 33.

In secundo sensu est obligatio per se. num. 34.

Argumenta pro conclusione num. 35. & seq.

Obiectio solvitur. num. 38.

Quomodo sit obligatio per se diligendi proximum in communi? num. 39.

Solvitur instantia. num. 40.

28. **E**X dictis constat, non manere damnatam opinionem Suarij, & aliorum, quæ admittit, teneri nos diligere proximum in singulari actu interno, & formali in necessitatibus occurrentibus, & ideo non *per se*, sed (in sensu explicato) *per accidens*. Restat ergo inquirere, an quamvis non maneat damnata, censenda tamen sit falsa, vel minus probabilis, quoad eos terminos *per se*, & *per accidens*.

29. Et quidem hæc quæstio multum habet de nomine, & modo loquendi. Pro cuius claritate advertendum est, diversas esse has duas propositiones: primam, *Non tenemur per se diligere proximum actu interno, & formali*. Secundam, *Non tenemur per se diligere proximum actu interno, & formali in occasionibus, in quibus proximo debemus succurrere*. Prima enim habet eum sensum, quem explicat Pater Suarez supra relatus, scilicet habendi actum dilectionis *solum propter amandum*, & seclusis occasionibus succurrendi proximo, aut reconciliandi nos cum illo. Iuxta quem sensum poterit dici ea obligatio esse *per accidens*, quia est obligatio diligendi, si occurrat occasio necessitatis sublevandæ, vel odij vitandi.

30. Secunda vero propositio ha-

bet hunc sensum, scilicet etiam si fiat comparatio obligationis diligendi proximum ad occasiones sublevandæ necessitatis proximi, aut odij vitandi, adhuc hanc obligationem non esse obligationem *per se* eliciendi actum dilectionis internam, & formalem.

31. His ita explicatis, dico primo. Prima propositio in sensu explicato vera est, neque opponitur decreto. Quod non opponatur constat ex cap. 2. Quod autem vera sit, patet primo ex discrimine, quod constituit P. Suarez inter obligationem amandi Deum, & obligationem amandi proximum: obligatio enim amandi Deum *per se* est propter amandum, sistendo in eo; obligatio autem amandi proximum non est *per se* propter amandum, sed propter succurrendum, & vitandum odij, rixas, querelas, &c.

32. Patet secundo ex illis verbis S. Thomæ supra relatis: *Vt scilicet aliquis in speciali moveatur motu dilectionis ad inimicum; & istud non est de necessitate charitatis absolute*. Nam quod dicit, non esse de necessitate charitatis *absolute*, idem est, atque non esse de necessitate charitatis, abstrahendo ab eo, quod sint occasiones necessitatis sublevandæ, aut odij deponendi. Abstrahendo enim ab illis occasionibus, neque *absolute* neque *per se* est obligatio charitatis habere eum motum dilectionis internæ.

33. Patet tertio ex ipsa significatione illius termini *per se*: quia quod est propter aliud, non dicitur *per se*. Ita cum datur obligatio ieiunandi, aut abstinendi cibo aliquo propter castitatem servandam; illa non est obligatio *per se* ieiunandi, sed propter aliud, nempe propter virtutem castitatis. Ita etiam non est obligatio *per se* diligendi proximum, quia non est propter amandum præcisse, sed propter

ter aliud, scilicet propter succurrendum in occasionibus necessitatis sublevandæ, aut deponendi odium.

34. Dico secundo. Obligatio diligendi proximum actu interno & formali in occasionibus sublevandæ necessitatis proximi, aut deponendi odium, aut dissidia, est obligatio per se. Et ideo falsa est ea secunda propositio supra posita. Quam conclusionem expressit P. Granado in ultimis verbis supra relatis cap. 3. *Tunc enim tenetur quis PER SE loquendo succurrere proximo, si possit, ac proinde habere voluntatem succurrendi; quæ quidem voluntas amor est.*

35. Probatur primo ex hac ratione P. Granadi. Nam in causa gravis necessitatis proximi est obligatio per se non solum succurrendi exterius, sed etiam volendi succurrere; sed hæc voluntas succurrendi est amor proximi internus, & formalis: ergo respective ad eum casum necessitatis est obligatio per se amandi proximum amore interno, & formali.

36. Probatur secundo. Nam obligatio succurrendi proximo in casu necessitatis est propter exercitiū charitatis: ergo non est propter aliud, quam propter amandum illum taliter: ergo per se tenetur ad amandum illum in tali casu necessitatis. Et confirmatur. Nam id exercitiū charitatis in casu necessitatis proximi est in præscindibile ab amore proximi: si ergo est obligatio per se succurrendi proximo, est etiam obligatio per se à tali amore interno.

37. Idem, quod dixi de casibus necessitatis sublevandæ, dicendum etiam est de casibus, in quibus instat obligatio deponendi odium. In his enim casibus charitas per se vrget ad diligendum proximum. Et quidem in quavis Republica, & Communitate sunt innumeræ occasiones dissidij, rixarum, querelarum, contentionum,

emulationum, & invidentiæ. Est autem difficillimum in his omnibus servare nos innoxios, nisi exerceamus actus dilectionis erga proximos; ad quem actū dilectionis tenemur propterea aliquando sub mortali, & aliquando sub veniali iuxta gravitatem, aut levitatem materiæ. Et sic optime intelligitur illud ex 1. Petri 4. *Mutuam in vobismet ipsis charitatem continuam habentes.* Nam charitas continua petit per se continuationem dilectionis, supposita continuatione occasionum.

38. Dices. Obligatio diligendi proximum in talibus occasionibus, est propter vitandum odium: ergo est propter aliud, & consequenter non est per se. Respondeo, ipsam positivam vitationem odij esse ipsum dilectionis actum internum & formalem; atque adeo ea obligatio diligendi taliter proximum est obligatio per se, & non propter aliud.

39. Hucusque locuti sumus de dilectione respectu proximi in singulari. Nam respectu proximi in communi est obligatio per se diligendi proximum actu interno, & formali, ut supponit S. Thomas supra citatus illis verbis: *Alio modo potest accipi dilectio inimicorum, quantum ad naturam, scilicet in universalis. Et sic dilectio inimicorum est de necessitate charitatis.* Nam cum primum proponitur homini lex divina, iuxta quam homo tepetur diligere Deum, & proximum propter Deum; id præceptum charitatis per se obligat diligere Deum, & proximum in communi, per actum internum, & formalem; & perseverare in eo actu formaliter, aut virtualiter.

40. Dices, ea obligatio est diligendi proximum propter Deum; ergo est propter aliud, atque adeo non per se. Respondeo, præceptum charitatis indivisibiliter præcipere utrū-

S. Thom

que, atque adeo quantum est ex vi præcepti utrumque præcipit per se. Præterea, si dicatur dilectio proximi esse propter aliud, quia propter Deum; nullum est inconveniens; cum charitas Theologica afficiatur erga proximum propter Deum.

CAPVT V.

Colligitur ex dictis, quæ opinio subiaceat huic damnationi, & quæ non subiaceat.

S V M M A R I V M.

Ex locutionibus Sacra Scriptura colligitur, eas duas propositiones esse merito damnatas. n. 41.

Alia propositio, quæ continetur in damnata. n. 42.

Etiam damnata manet propositio, quæ non extendit actum internum dilectionis ad proximum in singulari, sed solum in communi. n. 44.

Quid de propositione docente, satisfieri præcepto diligendi proximum ab eo, qui illi succurrit solum propter dilectionem Dei. n. 45. & 46.

Quid de propositione afferente, hanc obligationem non esse (per se,) sed per accidens? n. 47.

41. **C**olligitur primo, quam merito iure damnata sint hæc duæ propositiones, decima, & undecima, quæ excludunt ab obligatione charitatis erga proximum actus internos, & formales dilectionis. Nam sine vilo actu interno, & formali dilectionis proximi non salvantur tam multæ locutiones Sacra Scriptura, in quibus exprimitur obligatio diligendi proximum. Luc. 10. Interrogatus legis peritus à Christo D. ille respondit: *Diliges Dominum Deum tuum ex*

toto corde tuo, &c. Et proximum tuum sicut te ipsum. Dixitque illi recte respondisti. 1. Ioan. 4. Hoc mandatum habemus à Deo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem suum. Et ibi. Si sic Deus dilexit nos, & nos debemus alterutrum diligere. Et aliæ quam plures. Cum autem diligere sit actus internus, & formalis, quomodo sine isto potest intelligi præceptum dilectionis proximi toties repetitum?

42. Colligitur secundo, manere damnatam propositionem, quæ asserat, *non violari præceptum charitatis ab eo, qui nullum habet actum dilectionis internum & formalem respectu proximi, neque in singulari, neque in universalis. Patet. Nam hæc propositio est convertibilis cum propositione 11. ex damnatis. Nam bene valet: [Præcepto proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos: ergo non violatur id præceptum, quamvis quis nullum eliciat actum internum.] Et similiter bene valet è converso, ut perpendenti patebit. Imo, & vna in altera tuo continetur. Quando autem propositiones tales sunt, evidens est, quod damnata vna, damnatur & altera.*

43. Quod autem ea iustissime sit damnata (sive sub his terminis proponatur, sive sub illis, quibus ponitur in decreto) constat ex corollario primo.

44. Colligitur tertio, manere damnatam hanc propositionem, *Proximum in comuni, non vero proximum in singulari, tenemur diligere actu interno, & formali. Quod corollarium inde constat, quod cum præceptum diligendi proximum non intelligatur solum de proximo in communi, sed etiam de proximo in singulari, modo superius explicato; & hoc decretum loquatur in eodem sensu, in quo loquitur præceptum; fit,*